

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 9. prosince 2025

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

NOVÝ POHLED NA KLIMATICKOU KRIZI. DO AKADEMIE VĚD MÍŘÍ ERC CONSOLIDATOR GRANT

Lidé, zvířata a klimatická změna – propojuje je projekt INVANISH, který Evropská výzkumná rada (ERC) podpořila Consolidator grantem. Vědci budou zkoumat, jak se proměňují vztahy mezi lidmi a zvířaty v každodenním životě. Zaměří se na čtyři regiony, kde jsou změny v pohybu zvířat způsobené klimatem obzvláště zřetelné a kde na ně lidé musí výrazně reagovat.

Polovina druhů zvířat, které vědci sledují, hledá místa s vhodnějšími podmínkami k přežití. Pohání je klimatická změna. Tradiční druhy („odchozí“) opouštějí svá stanoviště, na jejich místo přicházejí nové („vetřelci“), a situace se tak výrazně mění – z pohledu biodiverzity i z pohledu lidí a další živočichů, kteří v oblasti žijí.

INVANISH mapuje klimatickou krizi nově: místo dramatických snímků katastrof se zaměří na její dopady v běžném životě – na to, jak se mění vztahy mezi lidmi a zvířaty přímo před očima. Po rekordně horkém roce 2024 je jasné, že budoucí podoba krajiny i biodiverzity je stále otevřenou otázkou.

Projekt získal prestižní ERC Consolidator grant, do Etnologického ústavu Akademie věd ČR ho přináší Deborah Nadal.

„To, že v jedné lokalitě ‚odchozí‘ nahrazují ‚vetřelci‘, může vyústit v harmonické ekosystémy, ale víme, že častěji se rovnováha naruší. To vidíme už teď a situace se bude zhoršovat,“ říká Deborah Nadal, antropoložka, která se specializuje na nemoci přenášené mezi lidmi a zvířaty. „Ztrácí se biodiverzita, což přináší negativní důsledky pro kvalitu života lidí – ať už se bavíme o zajištění potravy, o zdraví, kulturní identitě a dalších,“ vypočítává vědkyně.

Aljaška, Alpy, Itálie a Indie

Vědecký tým složený z antropologů a ekologů se zaměří na čtyři lokality, kde klimatická změna dramaticky míchá kartami vztahů mezi lidmi a divokou přírodou a kde je pohyb původních „odchozích“ a nově příchozích „vetřelců“ dobře patrný.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Na západním pobřeží Aljašky budou experti sledovat lišky a mrože, v Alpách kůrovce a kozorožce alpské, na venkově jižní Itálie dikobrazy a ptáky zvané orebice horská a v sundarbanských mangrovech v Indii je budou zajímat bengálští tygři a divoké včely obrovské.

„Chceme pochopit, jak lidé přizpůsobují svůj každodenní život příchodu nových zvířat nebo úbytku těch původních. Jak se mění lov, pastevectví, lesnictví nebo bezpečnost lidí i zvíře v krajině. A jestli se vůbec dá najít rovnováha mezi potřebami lidí a ostatních druhů, když se klima stále rychleji mění,“ popisuje Deborah Nadal.

Pomůžte i veřejnost

Do projektu můžou přispět i místní lidé v tzv. občanské vědě.

„Místní občany, jako jsou třeba houbaři, sběrači medu, lovci a další, zveme ke sběru a analýze dat společně s antropology a ekology. Můžou přispět například záběry z videopastí, fotografiemi, které pořídí při lovu, deníky, do nichž budou zapisovat změny, které ve svém okolí a v chování zvířat vidí, a podobně,“ říká Deborah Nadal.

Projekt se hlásí i ke konceptu zvanému Jedno zdraví (One Health), který zdůrazňuje, že zdraví lidí, zvířat a ekosystémů jsou vzájemně propojené a musí se řešit koordinovaným a multidisciplinárním způsobem.

Prestižní ERC granty a „malý“ ústav

Projekt INVANISH začne na podzim 2026 a potrvá pět let. Pro Etnologický ústav AV ČR jde už o čtvrtý ERC grant, což je vzhledem k velikosti ústavu naprosto unikátní.

Granty Evropské výzkumné rady (ERC) jsou nejprestižnější evropskou účelovou podporou pro nejnadějnější vědecké projekty. Consolidator grant je specificky určený vědcům, kteří před 7–12 lety obhájili Ph.D. titul a mají (malý) výzkumný tým či program, ale potřebují jej rozšířit nebo konsolidovat. Na jeden projekt je až 48 milionů korun.

Loni putovalo do Česka rekordních 10 ERC Consolidator grantů, z toho [čtyři do Akademie věd ČR](#). Letos Česko uspělo v Consolidator grantu dvakrát, kromě Etnologického ústavu AV ČR i Univerzita Palackého v Olomouci – také v oblasti humanitních a společenských věd.

Deborah Nadal je kulturní a medicínskou antropoložkou, která se specializuje na vztahy mezi zvířaty a lidmi. Zajímají ji zoonotické nemoci, tedy ty, jež se přenášejí ze zvířat na člověka, a také témata „jednoho zdraví“.

Více informací:

Deborah Nadal (mluví anglicky)
Etnologický ústav AV ČR
nadal.deborah@gmail.com

Luděk Brož
Etnologický ústav AV ČR
broz@eu.cas.cz

ERC granty v Etnologickém ústavu AV ČR:

- Luděk Brož, [projekt BOAR, 2019](#) – vztah mezi lovci, divokými prasaty a biologickou bezpečností
- Johana Wyss, [projekt MEMPOP, 2022](#) – paměť a populismus zezdola
- Martin Fotta, [projekt RAW, 2024](#) – romská rodina v době války